

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARINING FANLARGA QIZIQISHINI ORTTIRISHDA DIDAKTIK O‘YINLARDAN FOYDALANISH

Shodiyeva Viloyat Shuhratovna

Toshkent shahar Olmazor tumanidagi
24-IDUM boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlangich sinf o‘quvchilarni fanlarga bo‘lgan qiziqishini orttiradigan metodlar haqida fikr yuritilgan.

Kalit so‘zlar: Boshlang‘ich ta‘lim, sinf, kitob, o‘quvchilar, o‘yin, faoliyat.

Mamlakatimizda “Ta‘lim to‘g‘risida”gi qonun asosida uzluksiz ta‘lim tizimi samarali amalga oshirilib kelinmoqda. Mazkur tizimda boshlang‘ich ta‘limga alohida e‘tibor qaratilgan. Ayniqsa, o‘quvchilarning fanlarga bo‘lgan qiziqishlarini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega.

Davlat ta‘lim standartida bolalarning mantiqiy tafakkur qila olish salohiyatini, aqliy rivojlanishini, dunyoqarashini, kommunikativ savodxonligini va o‘z-o‘zini anglash salohiyatini shakllantirishga, moddiy borliq go‘zalliklarini his eta olishga, go‘zallik va nafosatdan zavqlana olishga o‘rgatish bilan birga predmet haqidagi tushunchalarni, faoliyatlarini kengaytirish, ularning erkin fikrlay olish, o‘zgalar fikrini anglash ko‘nikma va malakalarini egallashlariga erishish boshlang‘ich ta‘limning asosiy maqsadi sifatida qayd etilgan.

O‘quvchilarning fanlarga qiziqishini shakllantirishda, biz yuqorida ta‘kidlaganimizdek, o‘qituvchining pedagogik mahorati, o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini bilishi va ularni inobatga olishi, ta‘lim-tarbiya jarayonini innovatsion metod va texnologiyalarni qo‘llagan holda tashkil etishi muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan bir qatorda sinf xonasidagi o‘quv muhiti, o‘qituvchi va o‘quvchilar o‘rtasidagi munosabatlar xarakteri ham katta ta‘sir ko‘rsatadi.

O‘quvchilarning fanlarga qiziqishini orttirish maqsadida quyidagi metodlardan foydalanilsa samaraliroq bo‘ladi.

1. Izlanish metodi; 2. Mashq qilish; 3. interfaol metodlar.

Quyida biz turli xil metodlar yordamida o‘quvchilarni qiziqishini orttirishga harakat qilamiz.

Darvoza o‘yini – bunda ramziy ma’noda ikkita darvoza yasaladi. (Devorga yozish yoki biror belgi chizish mumkin). O‘quvchilar ikki guruhga bo‘linadi. Stol ustiga fil, tanaffus, futbol kabi “F” harfi ishtirok etgan so‘zlar yozilgan kartochkalar to‘nkarilib qo‘yiladi. Ikki guruh ikki darvozadan o‘tadi. O‘quvchilar darvozadan o‘tayotganda kartochkalardan birini olib, undagi so‘zni ovoz chiqarib o‘qib o‘tadi. Noto‘g‘ri o‘qigan o‘quvchiga qaytadan o‘qitiladi. Qaysi guruhdagi o‘quvchilar to‘g‘ri birinchi bo‘lib o‘qib, darvozadan o‘tib bo‘lsa, g‘olib sanaladi. Bu o‘yin o‘quvchilarda to‘g‘ri va tez o‘qish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shu fanga bo‘lgan qiziqishini orttiradi. Bu o‘yin 1-sinflarda tayyorlov davri o‘qish darslarida tashkil etiladi.

So‘z top o‘yini – o‘qituvchi o‘quvchilarni uch guruhga bo‘ladi. Birinchi guruhga “o” tovushi bilan boshlanadigan so‘zlar topish, ikkinchi guruhga “o” tovushi bilan tugaydigan so‘zlar, uchinchi guruhga “o” tovushi so‘z o‘rtasida kelgan so‘zlarni topish aytiladi. Qaysi guruh belgilangan muddatda so‘z topa olmasa, o‘yindan chiqadi. O‘yinni oxirigacha davom ettirgan guruh g‘olib hisoblanadi. Bu o‘yin 1-sinflarda tayyorlov davri o‘qish darslarida tashkil etiladi.

1-guruh	2-guruh	3-guruh
Ota	Samo	Kitob
Ona	Baho	Nok
Oy	Xato	Non
Olma	Sado	Son
Osh	Bobo	Somon
Ot	Momo	Bahor
Osmon	mato	yozi

Aql charxi o‘yini – bu o‘yinda ikki yoki uch o‘quvchidan iborat guruhchalar tashkil etiladi. Birinchi o‘quvchi mavzuga oid terminlardan birini aytadi. Ikkinchi o‘quvchi birinchi o‘quvchi aytgan so‘zni qaytaradi va bitta so‘z qo‘shib aytadi. Yana

birinchi o‘quvchiga navbat keladi, u ham avvalgi uchta termini qaytaradi va o‘zi ham bitta termin qo‘shib aytadi. Qaysi o‘quvchi adashib ketsa yoki aytilgan so‘zlardan qaytarib aytsa, o‘yindan chiqadi. Shu tariqa o‘quvchilar guruhi davom etadi. Bu o‘yinni tashkil etishdan maqsad aniq bo‘lishi va o‘quvchilarning qaysi bilim, ko‘nikma va malakalarni egallashlariga e‘tibor qaratilishi muhim. Masalan, topishmoqlarga tegishli so‘zni ayting.

1. Sog‘ tanda.
2. Sog‘ tanda – sog‘lom aql.
3. Sog‘ tanda – sog‘lom aql, ozodlik.
4. Sog‘ tanda – sog‘lom aql, ozodlik, obodlik.
5. Sog‘ tanda – sog‘lom aql, ozodlik, obodlik, Yurtim.
6. Sog‘ tanda – sog‘lom aql, ozodlik, obodlik, Yurtim deb yuzga kirdim.

O‘yin shu tariqa davom etadi. Bir kichik guruhdan keyin yana yangi guruh o‘yinni davom ettiradi. Bu o‘yin 1-4-sinflar o‘qish darslarida tashkil etiladi.

Davom ettir o‘yini – o‘quvchilar uch yoki to‘rt guruhga bo‘linadi. O‘qituvchi matn mazmunini hikoya qilishni boshlaydi. Birinchi guruh uni davom ettiradi. O‘qituvchi to‘xtatgan joyidan ikkinchi guruh davom ettiradi. Qaysi guruh davom ettirilmay to‘xtab qolsa, o‘yindan chiqadi. O‘yin shu tariqa davom ettiriladi. Bu o‘yinda barcha o‘quvchilarni matn hikoyasiga qatnashtirish mumkin. Bu o‘yindan umumlashtiruvchi o‘qish darslarida ham foydalanish mumkin. Bu o‘yin 1-4-sinflar o‘qish darslarida tashkil etiladi.

Yuqorida ko‘rib chiqqan metodlarimiz o‘quvchilarning darslarga bo‘lgan qiziqishini orttiradi hamda ulardagi hozirjavoblik, mantiqiy fikrlash, nutq ravonligi ko‘nikmalarining shakllanishi va rivojlanishiga olib keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. T.: 2011
2. Ziyomammedov B. Tojiyev M. Pedagogik texnologiya – zamonaviy o‘zbek milliy modeli. T.: 2009
3. Baxtiyorova A. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarning fanlarga qiziqishini tizimli tashkil etish metodikasi. BMI. Nizomiy nomidagi TDPU. T.: 2014

